

УДК 811.111'42
DOI 10.32999/ksu2663-3426/2019-1-31

СТРАТЕГІЇ АНАЛІЗУ СТРУКТУРИ НАРАТИВУ: ЛІНГВОКОГНІТИВНИЙ АСПЕКТ

Лещенко Ганна Веніамінівна,
доктор філологічних наук, доцент,
завідувач кафедри прикладної лінгвістики
Черкаський державний технологічний університет
anles_ua@ukr.net
orcid.org/0000-0002-5316-0628

Статтю присвячено систематизації дослідницьких стратегій аналізу формально-змістової структури наративу й опису його ключових характеристик. У роботі схарактеризовано теоретичні підходи до вивчення оповідної структури наративного тексту, розглянуто механізм формування наративної послідовності, проаналізовано поняття ситуаційної моделі та суміжних із ним понять, визначено принципи побудови універсальної інтегративної моделі наративу. У межах лінгвокогнітивного підходу наратив тлумачиться як когнітивна лінгвістична конструкція, яка динамічно розгортається у часі, тому будь-який оповідний акт включає два взаємопов'язані процеси – референційний та ієрархічний. Референційний процес стосується послідовного розвитку подій, матеріалізованих у лінгвістичних пропозиціях і вербально закодованих у межах клауз і речень. Ієрархічний процес представляє організацію цих одиниць відповідно до глобальної теми наративу. Спостерігаємо виокремлення двох традицій наративного аналізу, орієнтованих на вивчення референційних та ієрархічних зв'язків відповідно. У першому випадку увага дослідників фокусується на способах лінійної організації фікціональних подій і ширше – на вербальних формах і прийомах, що забезпечують чітку (когезивну) оповідь. У другому випадку йдеться про спроби опису ментальних моделей, схем або структур, конструйованих індивідом у рамках когнітивного процесу розуміння наративу. Зважаючи на факт існування двох рівноправних дослідницьких стратегій аналізу наративу, у сучасній наратології його базову структуру розглядають, зазвичай, у двох перспективах: як наративну послідовність оповіді (формальний аспект) і як тематично зумовлену ситуаційну модель (змістовий аспект). У нашій роботі як методологічна база для вивчення зовнішніх характеристик наративної структури виступає модель У. Лабова, згідно з якою структура наративу складається із шістьох наративних фаз: Резюме (загальної характеристики), Орієнтації (підготовчої фази), Ускладнення (наративного конфлікту), Оцінки (інформації про наслідки, спричинені ускладненням), Рішення (розв'язання конфлікту) і Підсумку (кореляції фактуального / фікціонального і реального світу адресата). Дослідження внутрішніх характеристик наративної структури ґрунтується на понятті ситуаційної моделі Т. ван Дейка і В. Кінча з урахуванням положень актантної схеми А. Греймаса. У пропонованій статті ці теорії розглядаються як фундаментальні засади для побудови уніфікованої інтегративної моделі наративу, що має враховувати як формальні, так і змістові аспекти його внутрішньої організації.

Ключові слова: структура наративу, лінгвокогнітивний, формально-змістовий, наративна послідовність, наративна фаза, ситуаційна модель, глобальна тема.

STRATEGIES OF NARRATIVE STRUCTURE ANALYSIS: COGNITIVE LINGUISTIC FRAMEWORK

Leshchenko Hanna Veniaminivna,
Doctor of Philology, Associate Professor,
Chair of Applied Linguistics Department
Cherkasy State Technological University
anles_ua@ukr.net
orcid.org/0000-0002-5316-0628

This paper offers systematic analysis of research strategies aimed at investigating formal and semantic narrative structure as well as describing its key peculiarities. In this research, generally accepted theoretical approaches to narrative texts are presented, the mechanism of narrative sequence formation is viewed, the notion of situational model and the terms related are characterized, the forming principles of universal integrative model are determined. In cognitive linguistic framework, the narrative is conceptualized as a cognitive linguistic construction characterized by the dynamic unfolding in time. Therefore, any act of narration incorporates two interrelated processes – referential and hierarchical. The former refers to coherent development of events embodied in linguistic propositions and verbally encoded within clauses and sentences, the latter deals with the inner organization of those verbal units in accordance with the narrative global theme. Taking into account the character of these processes, two narrative traditions – referentially-oriented and hierarchically-oriented – are distinguished. In the referentially-oriented framework, the attention is given to the methods of linear arrangement of the fictional events and

in a broader sense – to the verbal forms and techniques providing a fixed cohesive narration. In the hierarchically-oriented framework, it refers to the description of mental models, schemas or structures built by an individual in the course of narrative understanding, while the act of narration is defined as the activity based on the conceptualization of the hierarchical structure of the story narrated. Given that there are two equal approaches to the narrative structure analysis, in modern research its inner organization is viewed, as a rule, in two perspectives – as a narrative sequence (formal perspective) and as a thematically-conditioned situational model (thematic perspective). In this paper, the external properties of the narrative structure are identified according to the provisions of W. Labov's theory. According to this theory, the narrative structure consists of six narrative phases: Resume (general description), Orientation (initial phase), Complication (narrative conflict), Evaluation (information about the results of complications), Resolution (solving the problem) and Coda (correlation between the addressee's factual / fictional and real worlds). The internal properties of the narrative structure are described bearing in mind T. van Dijk and W. Kintsch's interpretation of the situational model, theoretical provisions of A. Greimas' actant schema are also included. In the research, these theories are considered as the fundamental grounds for constructing the universal integrative model of the narrative structure, taking into account both formal and thematic aspects of its inner organization.

Key words: narrative structure, cognitive linguistic, formal and thematic, narrative sequence, narrative phase, situational model, global theme.

1. Вступ

«Наративний» поворот, що був розпочатий у 80-х рр. ХХ ст. і став частиною загального «лінгвістичного», «інтерпретативного» повороту у розвитку науки загалом, пов'язаний зі спробою осмислити функціонування різних форм знання шляхом розгляду їхньої наративної, оповідної природи. На думку дослідників, наративи як ментальні репрезентації та когнітивні структури передають досвід індивіда через представлення динамічного розвитку подій в оповідному світі та впливають на реальну або фікціональну свідомість, що реагує на ці події (Herman, 2009: XVI). Саме тому одним із найважливіших завдань наратології є вивчення способів внутрішньої організації подієвої інформації в межах оповіді.

За період свого становлення наука про наратив створила потужний методологічний інструментарій, придатний для аналізу наративів різних типів і форм, де одним із ключових понять стало поняття **структури наративу** (*narrative structure*). Метою пропонованої статті є аналіз дослідницьких стратегій, які застосовуються для вивчення внутрішньої організації наративу, з подальшою систематизацією наявних уявлень про принципи його членування і комбінування, з одного боку, та специфіку його тематичного наповнення, з іншого. Поставлена мета передбачає виконання таких завдань: 1) схарактеризувати основні теоретичні підходи до вивчення наративу; 2) розглянути принципи формування наративної послідовності; 3) проаналізувати поняття ситуаційної моделі та пов'язаних із ним понять; 4) визначити принципи побудови універсальної інтегративної моделі наративної структури.

2. Базова структура наративу: підходи до вивчення

В історії наратології перші спроби опису наративу пов'язують з античною традицією

літературного аналізу, основні принципи якого були викладені в «Поетиці» Аристотеля: 1) наратив є «імітацією» або «репрезентацією» дій (*mimesis praxeos*); 2) ця «репрезентація» має викликати емоції (зокрема співчуття і страху); 3) «правильні» (*well-formed*) фабули організовані як ціле (*holos*), що має початок, середину і кінець. Ці три характеристики, на думку сучасних дослідників (Baroni 2016: 1), дозволяють скласти базове уявлення про темпорально зумовлену організацію наративу: події, що оповідаються, послідовно розгортаються в часі; емоції страху і співчуття фокусують читацьку увагу на наближенні фінальної розв'язки; єдність репрезентації забезпечується катафоричною функцією початку і анафоричною функцією кінця.

В основі будь-якого наративу лежить зміна стану персонажа та / або трансформація початкової ситуації через різку зміну напрямку дії (перипетію, за Аристотелем). Таких поворотів у наративній послідовності може бути декілька: «початковий стан → руйнування → новий стан → руйнування → новий стан → ... → фінальний стан (рівновага)». Кожний новий стан одночасно є і відправним пунктом, і завершальним, стаючи тим самим інстанцією тимчасової рівноваги між «до і після», між минулим і майбутнім (Franzosi, 1998: 521). Іншими словами, структура наративу передбачає «необхідність певної динаміки станів, зовнішньої або внутрішньої, що є результатом діяльності персонажів» (Евстигнеева, Оберемко, 2007: 97). Ця діяльність підпорядкована логіці розвитку подій, залежній від глобальної теми наративу, де кожному персонажеві приписується своя рольова функція.

У рамках лінгвокогнітивного підходу наратив є прикладом «когнітивної лінгвістичної конструкції, яка динамічно розгортається в часі» (Gonzales, 2004: 83).

Її онтологічною основою стає інтеракційна діяльність, пов'язана з поетапною (*incrementally accomplished*) трансляцією певного когнітивного плану від мовця до слухача (Schegloff, 1982: 73). На думку М. Бамберга і В. Марчман (Bamberg, Marchman, 1991: 277), акт оповіді включає в себе два взаємопов'язані когнітивні процеси – «референційний» та «ієрархічний». Референційний процес стосується послідовного розвитку подій, матеріалізованих у пропозиціях і вербально закодованих у межах клауз і речень. Ієрархічний процес представляє організацію тих самих вербальних одиниць відповідно до «глобальної теми» нарративу. Тобто лінгвістична (в іншій термінології – синтагматична) горизонтальна вісь, яка формується об'єднаннями між собою реченнями і клаузами, і тематична (в іншій термінології – герменевтична) вертикальна вісь утворюють єдність, де кожна окрема пропозиція відповідає загальній темі оповіді.

М. Бамберг і В. Марчман (Bamberg, Marchman, 1991: 79) зазначають, що укорінена практика дослідження зазначених процесів у відриві один від одного призвела до розмежування і відокремлення двох традицій нарративного аналізу, орієнтованих на вивчення референційних (*referential narrative tradition*) та ієрархічних (*hierarchical narrative tradition*) зв'язків відповідно. У першому випадку увага дослідників фокусується на способах лінійної організації різних за часом звершення подій і ширше – на вербальних формах і прийомах, що забезпечують чітку (когезивну) оповідь. У другому випадку йдеться про спроби опису ментальних моделей, схем або структур, конструйованих індивідом у рамках когнітивного процесу розуміння нарративу, де сам акт оповіді визначається як діяльність, в основі якої лежить концептуалізація ієрархічної структури історії, що оповідається. З огляду на це у сучасній наратології базову структуру нарративу розглядають, зазвичай, у двох перспективах: як нарративну послідовність оповіді (формальний аспект) і як тематично зумовлену ситуаційну модель (змістовий аспект).

3. Формальні характеристики нарративної структури

Звертаючись до питання специфіки конструювання структури нарративу, слід зазначити, що його зовнішня (формальна) побудова завжди викликала особливий науковий інтерес у представників різних наратологічних шкіл, тому неодноразово ставала

об'єктом вивчення в роботах різних теоретиків нарративу – Р. Барта, Ж. Женетта, Ц. Тодорова, А. Греймаса, Д. Хермана (огляд моделей детальніше див. у (Лещенко 2017а)). Серед значного різноманіття наявних моделей організації оповіді на особливу увагу заслуговує модель У. Лабова і Дж. Валетські, створена спочатку для соціолінгвістичного аналізу усних нарративів афроамериканців нью-йоркського Гарлема (Labov, Waletzki, 1967: 41). Цю модель представлено на рис. 1, де О – *Orientation* (Орієнтація), С – *Complication* (Ускладнення), Е – *Evaluation* (Оцінка), R – *Resolution* (Рішення), *Coda* – Підсумок.

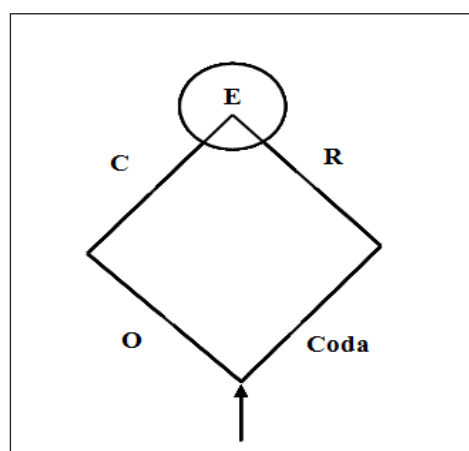

Рис. 1. Модель нарративної структури У. Лабова і Дж. Валетські

У вдосконаленому варіанті своєї моделі У. Лабов (Labov, 1972: 363) розрізняє шість компонентів нарративної структури. У цій моделі *Резюме* є загальною характеристикою того, про що йтиметься в нарративі (цю функцію, зазвичай, виконує заголовок або вступ). Фаза *Орієнтації* вводить читача до світу фактуальної або фікціональної оповіді, знайомить із місцем і часом дії, основними персонажами. В *Ускладнювальній події* окреслюється нарративний конфлікт, що потребує вирішення. Фаза *Оцінки* містить інформацію про наслідки, спричинені ускладненням. Розвиток дії завершується *Рішенням (Результатом)*, яке тією чи іншою мірою знімає конфлікт і відновлює початковий баланс. Фаза *Підсумку* повертає адресата до реальної дійсності, прокладаючи «місток» між двома світами – фактуальним (або фікціональним) і реальним. Дослідники звертають увагу на доволі гнучкі правила, що регламентують формування структури нарративу: 1) не завжди всі шість компонентів реалізуються в

конкретному тексті; 2) порядок послідовності нарративних фаз може бути змінений; 3) деякі фази можуть повторюватися по декілька разів (Scott, 2013: 65).

На нашу думку, модель У. Лабова є найбільш прийнятною для ідентифікації й опису складників нарративної структури, оскільки чітко розмежує властивості та прагматичні функції кожної з нарративних фаз, водночас підкреслюючи внутрішню єдність усієї конструкції та неможливість її довільного розчленування.

4. Змістові характеристики нарративної структури

Якщо дослідження «синтагматичної» структури нарративу передбачало виявлення її сегментів і принципів їхньої кореляції у розгортанні сюжету, то моделювання змістової структури нарративу здійснювалося значною мірою у відриві від структури власне оповіді та було зосереджене на темі самої історії, про яку оповідає текст. Метою аналізу було виявлення закономірностей організації цієї теми, тобто її узагальненої структури, обговорення якої або обмежувалося рамками певного жанру, або ж прагнуло вийти за їхні межі. Внутрішні (змістові) характеристики нарративної структури стали предметом вивчення в роботах В.Я. Проппа, А. Греймаса, Т.А. ван Дейка, В. Кінча, Е. Тана (детальніше огляд моделей див. у Лещенко 2017б).

На нашу думку, у дослідженнях змісту нарративу ключова роль по праву належить російському вченому-структуралісту В.Я. Проппу. У роботі «Морфологія чарівної казки» (1928) В.Я. Пропп створив класичний варіант опису та класифікації сюжетів, де центральною категорією аналізу стала дія персонажа (або його функція), тобто «вчинок дійової особи, який визначається з огляду на його значущість для ходу дії» (Пропп, 2001: 22). Об'єднання цих функцій у т. зв. «кола дії» дозволило автору ідентифікувати перелік інваріантних дійових осіб (актантів), типових для всіх текстів казок.

Поняття актанту стало провідним і у концепції А. Греймаса, який запропонував тлумачити актант не як специфічний сюжетний елемент чи персонаж, а лише як структурну частку. Як результат, дослідник сформував список із шести актантів, розташованих по трьох семантичних осях (рис. 2): 1) вісь бажання (суб'єкт – об'єкт); 2) вісь випробувань (помічник – супротивник); 3) вісь комунікації (адресант – адресат) (Греймас, 2000: 158–163).

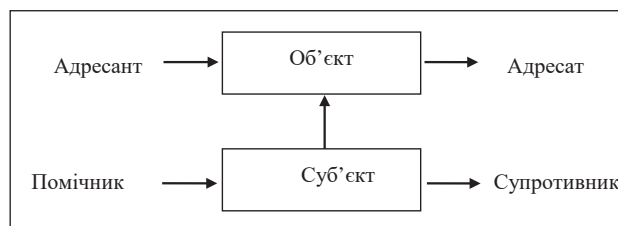

Рис. 2. Актантна схема А. Греймаса

В інтерпретації Р. Францозі модель А. Греймаса працює таким чином: а) Адресант ініціює подію; б) Адресат отримує від події вигоду; в) Супротивник уповільнює подію або заважає їй шляхом протистояння Суб'єкту або конкурування з ним за Об'єкт; г) Помічник наближає подію, допомагаючи Суб'єкту. Окремий актант включає в себе цілий клас персонажів, він може втілюватися в декількох персонажах одночасно, а також не бути задіяним взагалі (Franzosi, 1998: 524).

У руслі когнітивно-дискурсивного підходу до вивчення стратегій розуміння зв'язного тексту змістові аспекти нарративу якнайкраще, на наш погляд, узгоджуються з поняттям ситуаційної моделі, запропонованим Т.А. ван Дейком і В. Кінчем. Як відзначають автори, «розуміння тексту передбачає не лише представлення текстової бази в епізодичній пам'яті, але також активацію, оновлення та інші способи функціонування т. зв. *ситуаційної моделі* в епізодичній пам'яті: це когнітивна репрезентація подій, осіб і взагалі ситуацій, про які йдеться в тексті» (Dijk, Kintsch, 1983: 11–12). Зауваження науковців щодо структури зв'язного тексту як такого (у т. ч. й нарративного) узгоджується з ідеєю про існування «глобальної схемної форми» тексту (*global schematic form*), її «головної теми» (*global theme*) – ідеєю, яка є одним із ключових положень сучасної теорії нарративу.

Що стосується досліджень останніх десятиліть, то розвиток когнітивної наратології дозволив її представникам розробити моделі розуміння нарративу, в основу яких було покладено відому концепцію «тематичних універсалій» Р. Шенка, доповнену напрацюваннями М. Дайєра (1983), В. Ленерта (1982), Р. Віленські (1983) (Tan, 1996: 128). У цих моделях розуміння нарративу розглядалося у співвіднесенні з процесом конструювання когнітивної репрезентації в напрямку «знизу – вгору» (*bottom-up*), тобто від конкретнішого до загальнішого. У найширшому сенсі ці моделі

деталізували цілі одного або більше протагоністів, плани досягнення цих цілей, взаємне накладення цілей, планів і дій різних протагоністів, а також можливі результати (з урахуванням характерних помилок у плануванні).

5. Висновки

Запропонований нами огляд формально-змістових характеристик структури нарративу ілюструє тезу М. Бамберга і В. Марчман про існування двох паралельних векторів досліджень, пов'язаних, з одного боку, з вивченням форми нарративу, а з іншого – з аналізом його змісту. Органічне поєднання цих двох векторів у межах єдиної методологічно релевантної схеми поки що залишається лише перспективою, про що свідчать і деякі роботи лінгвістів східноєвропейської школи. Так, російська дослідниця Н.Ю. Філістова (Филистова, 2007), здійснюючи порівняльний аналіз англійських і російських детективних оповідань, використовує методику У. Лабова і представляє структурну організацію кожного оповідання в термінах компонентів (фаз) нарративної схеми «Резюме – Орієнтація – Ускладнення – Оцінка – Рішення – Підсумок», виокремлюючи вісім типів нарративних схем, характерних для детективної оповіді. Водночас аналіз змістового плану оповідань здійснюється поза його зв'язком із нарративною схемою: він орієнтований на визначення базових концептів детективного тексту (такими визнаються ЗЛОЧИН, ТАЄМНИЦЯ, РОЗСЛІДУВАННЯ, ПОКАРАННЯ) і виявлення особливостей їхньої лексичної репрезентації. Інша російська дослідниця, Ю.В. Шевякова (Шевякова, 2012), спираючись на актантну схему аналізу, запропоновану А. Греймасом, представляє структуру змісту англомовних детективних оповідань у вигляді «когнітивних карт», де рольові актанти характеризуються за допомогою системи семантичних відмінків, відстежуваних у пропозиціональних структурах. Останні ж виводяться на підставі аналізу синтаксичних одиниць. Більш вдале застосування методики концептуального моделювання до змісту тексту продемонстровано, на наш погляд, у роботі української дослідниці Л.В. Барби (Барба, 1999), де авторка, використовуючи положення фреймової семантики, відтворює концептуальну модель тематично зумовленої текстової ситуації та розглядає її актуалізацію в англомовних текстах різних функціональних стилів. Однак автори останніх двох робіт не співвідносять свої дані з нарративною схемою: вона залишається поза межами аналізу.

Водночас дослідники справедливо вказують на необхідність розбудови комплексного, системного підходу до вивчення структури нарративного тексту – підходу, що враховує і формальні, і змістові аспекти нарративної організації, підпорядкованої ключовому принципу одночасного «скріплення» (*binding*) і «розгортання» (*unfolding*) історії від рівня локальної когезії до рівня глобальної ієрархії (Bamberg, Marchman, 1991: 279). Поділяючи цю думку, ми вважаємо, що результатом такого підходу має стати побудова універсальної когнітивної моделі нарративу, структурні принципи якої відповідатимуть як загальним критеріям нарративності, так і вимогам жанрової специфіки оповіді, що є темою окремої наукової розвідки.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Барба Л.В. Лінгвокогнітивні особливості текстової ситуації «злочин-відповідальність» у різних функціональних стилях сучасної англійської мови : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 ; Одеський держ. ун-т ім. І.І. Мечникова. Одеса, 1999. 17 с.
2. Греймас А.-Ж. Размышления об актантных моделях. Французская семиотика: от структурализма к постструктурализму. Москва : Прогресс, 2000. С. 153–170. URL: <http://docplayer.ru/194863Razмышleniyaobaktantnyhmodelyah-1-dva-urovnya-opisaniya.html> (дата звернення: 26.03.2019).
3. Евстигнеева Н.В., Оберемко О.А. Модели анализа нарратива. *Человек. Сообщество. Управление*. 2007. № 4. С. 95–107. URL: http://chsu.kubsu.ru/arhiv/2007_4/2007-4_EvstigneevaOberemko.pdf (дата звернення: 26.03.2019).
4. Лещенко А.В. Модели нарратива: опыт изучения. *Научные труды: научный журнал Черноморского национального университета*. 2017. Т. 299. Вып. 287. С. 64–68.
5. Лещенко Г.В. Тематична структура нарративу: когнітивний вимір. *Актуальні питання іноземної філології*. 2017. № 6. С. 85–90.
6. Пропп В.Я. Морфология волшебной сказки. Москва : Лабиринт, 2001. 192 с.
7. Филистова Н.Ю. Структура и семантика детективного нарратива (на материале английских и русских рассказов) : автореф. дисс. ... канд. філол. наук : 10.02.20 ; Тюменский гос. ун-т. Тюмень, 2007. 30 с. URL: <http://www.tnmlib.ru/jirbis/files/upload/abstract/10.02.20/683.pdf> (дата звернення: 26.03.2019).
8. Шевякова Ю.И. Лингвокогнитивное картирование социальных отношений героев современного английского детективного рассказа : автореф. дисс. ... канд. філол. наук : 10.02.04 ; Московский гос. ин-т международных отношений МИД РФ. Москва, 2012. 26 с.
9. Bamberg M., Marchman V. Binding and unfolding: Towards the linguistic construction of narrative discourse. *Discourse Processes*. 1991. № 14. P. 277–305.
10. Baroni R. Introduction: The many ways of dealing with sequence in contemporary narratology. *Narrative*

- Sequence in Contemporary Narratologies* / R. Baroni, F. Revaz (eds.). Columbus : Ohio State University Press, 2016. P. 1–11.
11. Dijk T.A. van, Kintsch W. Strategies of discourse comprehension. New York : Academic Press, 1983. 418 p.
 12. Franzosi R. Narrative analysis – Or why (and how) sociologists should be interested in narrative. *Annual Review of Sociology*. 1998. Vol. 24. P. 517–554. URL: <https://www.jstor.org/stable/223492> (дата звернення: 26.03.2019).
 13. Gonzales M. Pragmatic markers in oral narrative: The case of English and Catalan. Amsterdam ; Philadelphia : John Benjamins Publishing Company, 2004. 410 p.
 14. Herman D. Basic elements of narrative. London : Wiley-Blackwell, 2009. 272 p.
 15. Labov W. The transformation of experience in narrative syntax. *Language in the inner city: Studies in the Black English Vernacular*. Philadelphia : U. Pennsylvania Press, 1972. P. 354–396.
 16. Labov W., Waletzky J. Narrative analysis: oral versions of personal experience. *Essays on the Verbal and Visual Arts* / J. Helm (ed.). Seattle : University of Washington Press, 1967. P. 12–44.
 17. Schegloff E.A. Discourse as an interactional achievement: Some uses of “uh huh” and other things that come between sentences. *Analyzing discourse: text and talk* / D. Tannen (ed.). Washington : Georgetown University Press, 1982. P. 71–93.
 18. Scott J. Creative writing and stylistics: Creative and critical approaches. London : Palgrave Macmillan, 2013. 248 p.
 19. Tan E. Emotion and the structure of narrative film: Film as an emotion machine. Hillsdale : Mahwah, 1996. 296 p.
 - kognitivniy vimir [Thematic structure of the narrative: cognitive dimension]. *Aktualni pitannya inozemnoyi filologii*, no 6, pp. 85–90.
 6. Propp, V.Ya. (2001). Morfologiya volshebnoy skazki [Morphology of the folktale]. Moscow: Labirint [in Russian].
 7. Filistova, N.Yu. (2007). Struktura i semantika detektivnogo narrativa (na materiale angliyskikh i russkikh rasskazov) [Structural and semantic issues of detective narrative (based on English and Russian short stories)] (Extended abstract of candidate's thesis). Tyumen: Tyumenskiy gos. un-t. [in Russian].
 8. Shevyakova, Yu.I. (2012). Lingvokognitivnoe kartirovanie sotsialnykh otnosheniy geroev sovremennogo angliyskogo detektivnogo rasskaza [Cognitive linguistic mapping of the characters' social relationships in modern English detective short story] (Extended abstract of candidate's thesis). Moscow: Moskovskiy gos. in-t mezhduнародnykh otnosheniy MID RF [in Russian].
 9. Bamberg, M., Marchman, V. (1991). Binding and unfolding: Towards the linguistic construction of narrative discourse. *Discourse Processes*, no 14, pp. 277–305.
 10. Baroni, R. (2016). Introduction: The many ways of dealing with sequence in contemporary narratology. *Narrative Sequence in Contemporary Narratologies* / R. Baroni, F. Revaz (eds.). Columbus: Ohio State University Press, pp. 1–11.
 11. Dijk, T.A. van, Kintsch, W. (1983). Strategies of discourse comprehension. New York: Academic Press [in English].
 12. Franzosi, R. (1998). Narrative analysis – Or why (and how) sociologists should be interested in narrative. *Annual Review of Sociology*, vol. 24, pp. 517–554. Retrieved from: <https://www.jstor.org/stable/223492>.
 13. Gonzales, M. (2004). Pragmatic markers in oral narrative: The case of English and Catalan. Amsterdam; Philadelphia: John Benjamins Publishing Company [in English].
 14. Herman, D. (2009). Basic elements of narrative. London: Wiley-Blackwell [in English].
 15. Labov, W. (1972). The transformation of experience in narrative syntax. *Language in the inner city: Studies in the Black English Vernacular*. Philadelphia: U. Pennsylvania Press, pp. 354–396.
 16. Labov, W., Waletzky, J. (1967). Narrative analysis: oral versions of personal experience. *Essays on the Verbal and Visual Arts* / J. Helm (ed.). Seattle: University of Washington Press, pp. 12–44.
 17. Schegloff, E.A. (1982). Discourse as an interactional achievement: Some uses of “uh huh” and other things that come between sentences. *Analyzing discourse: text and talk* / D. Tannen (ed.). Washington: Georgetown University Press, pp. 71–93.
 18. Scott, J. (2013). Creative writing and stylistics: Creative and critical approaches. London: Palgrave Macmillan [in English].
 19. Tan, E. (1996). Emotion and the structure of narrative film: Film as an emotion machine. Hillsdale: Mahwah [in English].
- REFERENCES:**
1. Barba, L.V. (1999). Lingvokognitivni osoblivosti tekstovoyi situaciyi “zlochyn-vidpovidalnist” u riznih funkcionalnih stilyah suchasnoyi angliyskoyi movi [Cognitive peculiarities of textual situation “crime-responsibility” in different functional styles of Modern English] (Extended abstract of candidate's thesis). Odesa: Odeskyi derzh. un-t im. I.I. Mechnikova [in Ukrainian].
 2. Greymas, A.-Zh. (2000). Razmyshleniya o baktantnykh modelyakh [Speculations on actant schemas]. *Frantsuzskaya semiotika: ot strukturalizma k poststrukturalizmu*. Moscow: Progress, pp. 153–170. Retrieved from: <http://docplayer.ru/194863Razmyshleniyaobaktantnyhmodelyah-1-dva-urovnya-opisaniya.html>.
 3. Evstigneeva, N.V., Oberemko, O.A. (2007). Modeli analiza narrative [Models of narrative analysis]. *Chelovek. Soobshchestvo. Upravlenie*, no 4, pp. 95–107. Retrieved from: http://chsu.kubsu.ru/arhiv/2007_4/20074_EvstigneevaOberemko.pdf.
 4. Leschenko, A.V. (2017a). Modeli narrativa: opyt izucheniya [Narrative models: learning experience]. *Naukovi pratsi: naukovyi zhurnal Chornomorskooho natsionalnoho universytetu*, vol. 299, iss. 287, pp. 64–68.
 5. Leschenko, G.V. (2017b). Tematichna struktura narativu: